

BRAGAT i BRAGOLAT

sobres que és un NP àrab; consta prou *Abrafi* com a nom d'un esclau sarraí a. 1267 (*BABL* VI, 74); A. de Bofarull (*Anales de Reus*) i J. Segura (*Veü del Mnís*. 1893, 240) citen encara moriscos de nom *Bràfim* a Ascó i a Móra d'Ebre a. 1508.

HOMÒN. *Cala Brafi* a la costa de Felanitx (XLIII, 120.19): la -m, omesa com infra, i com en els vulgars *Benicassi*, *Benigani*.

SSiv., p. 109, cita una aldea BENIBRAHIM te. Ontinyent, donada a. 1236, i desapareguda en temps d'Escolano i de Madoz; i una altra a la vall de Xaló amb variants *Benibray*, *Benifraim* i *Benibraim*: és un poblat d'aquesta vall de Xaló, donat a. 1324; i un moro «loci de *Benibrabim*» fa una venda a. 1422; encara ara tenia 16 cases de moriscos, a fi S. XVI.

Aquesta resta, amb nom *benibrái*, com a pda. de Xaló (xxxiv, 74.1); a. 1271: «3 alq. dellà del Xúquer, dites *Alblat* (te. Altea) *Benibràfim* i *Murta* te. Xaló» (MtzFdo. *DocValACA* I, 1248); *Benibrabim* junt amb *Almacero* f. a. 1269 (ib. I, 881) [avui *El Masseròf*, altra pda. de Xaló xxxiv, 74-14]; *Benabrafi*, junt amb Altea a. 1270 (ib. I, 989); cal llegir *f* en lloc de *f* en *Benibrasim* a. 1322, p. de Polop (*ACA* reg. 1322, fº 108), *Benifrasim* id. ib. fº 113; *Benibrassim* [lleg. -*affim*] 1325 (reg. 227, fº 154).

BRAGAT i BRAGOLAT

Semblen provenir pertot de NPP amb el sentit de ³⁰ 'home vestit o proveït de bragues'. Un «*Johannis Bragad*» a. 1155, doc. de Poblet (*Cart.*, p. 137); *Cal bragát* te. Maçanes, entre Caseramones i St. Feliu de Buixalleu (1956). Can *Bragat* te. Alcúdia (Masc. 6B9). Can *Bregat* en el m. Despuig, oït *bərgát* (XL, 81.12). ³⁵

Bragolat cognom a Sta. Llocaia (Cerd. xxxiii, 75. 13); *AlcM* el troba a tres p. de Cerdanya, i tres del cat. or. Nord; assimilat *Brugulat*, en altres tres del Princ.; NL menor a Viu de Llevata (*BCEC* 1904, 105), cognom c. 1840, Cca. Tremp (*BABL* XVI, 286) ⁴⁰ i carrer del Canonge *Brugulat* a la ciutat de Lleida. Anàlogament *Braguer* cognom a Val. cap a l'any 1820 (*BABL* XVI, 299).

BRAGÓS, Riu ~

És la forma originària del riu afl. esq. Segre, que, provinent de la Serra de Prades (límit Anoia-Solsonès), i passant per Castellfollit, Torà i Sanaüja, desemboca a Ponts; més generalment conegut com *Llobregós*.

DOC. ANT. Un «G. de *Riubragós*» signa un doc. orig. de 1206, relatiu a Ponts i a Taús: el veig a l'*Arx.* de Solsona. Com a «riu de *Riubragós*» en un doc. de Ponts a. 1628 (F. X. Montanyà, *Topografia mèdica de Pons y sa comarca*, Lda. 1910, p. 49).

Bragós és derivat del cat. ant. *brac* 'fang, brutícia, podrimener' (*DECat*, s. v.), del qual adj. dono allí notícia i cites, i hi anticipo ja l'etimologia del nom del ⁶⁰

riu. Es tracta d'un de tants noms de rius menors que es deriven de l'acumulació de detritus i fangs en parts de llur curs: com *Merdançar*, *Merdançol*, o el riu *Merder*, afl. del Gurri, que passa arran de Vic.

⁵ La notícia més antiga que tinc d'aquest riu li dona justament aquest nom *rivum Merder*, citat com afr. S. de Sanaüja i de Pujol de Ribelles a. 1067 (*Cart.* de Tavèrnoles, 86.24). El savi i amic Dr. Antoni Llorens, arxiver de Solsona, em diu que en el doc. més antic que coneix (crec, carolingi) porta el nom de *Rivo Merdoso*, i en altres, una mica més moderns, *Rivo Lutoso*.

El canvi des de *Riu-bragós* a la forma moderna es faria a través de *Ribragós* (com en el doc. de ¹⁵ 1628), i **Rebragós* (amb -ez, com en *Relat* < *Rilat* RIVUS LATUS, *Repiaix*, *Rellinars* etc.); potser labialitzat en **Robragós*, d'on el pas a *Llobregós* ja es podria comprendre fonèticament, com *Llobregat* < RUBRICATUS. Però si se'n digué també *Riu Llodós*, com ho ha trobat el Dr. Llorens, o bé una variant **Llodegós* (com *pedrós/pedregós*), sumant-se això a la dissimilació, és com s'entén més fàcilment la generalització de la forma *Llobregós*.

En un cognom *Bragós*, que hom registra a Bellvís ²⁵ c. 1820 (*BABL* XVII, 288) es pot dubtar si no es tracta d'una variant de *Vergós/Bergós* (facilitada per *Brac*, supra?), però essent cat. occid. (on la -az no es confon amb -ez, sembla que hi ha més de comú amb el *bragós* del nom del riu.

Brai, Pinell de ~, V. *Broi*

BRAIBAL, Tossa ~

Un dels cims importants de les carenes que enronden Andorra, pel costat SE., damunt el llog. agregat La Mosquera i damunt i al SO. d'Encamp: 2641 alt. Pron. *Toza Braibál*, 1920 (enq. de Casacuberta, que tragué una vista esquemàtica, de la muntanya, damunt una postal, posant-hi el nom en notació fonètica com l'oí del seu guia local); *t. braibál* vaig oir jo mateix a Encamp, l'any 1954. Figura també en la mateixa forma en el llibre i mapa de Marcel Chevalier i en el mapa fr. (de 1922) al 50000; de la prolongació a l'O., carena escarpada, se'n diu *lu braibál* (Casac.), forma més secundària. Id. al mapa a 1/50000 (publicat pel «Consell d'Andorra»).

En E.T.C. II, 27, em limitava a donar a entendre que potser vingués d'un NP germànic, però reconeixent que això topava amb objeccions de forma. En realitat, més que incert és ben dubtós que hi hagi un NP així; jo pensava en un compost amb -BALD, tipus certament copiós; però llavors hauríem d'esperar -*bau* o -*baud*; ¹ hi ha NPP en -BAD molt menys freqüents, que algun cop han donat -*bal* passant per *bað* o -*bau* (*Trabal*), però són bastants rars; i ni en Aebischer, *Onom. Cat.* (p. 26) ni en el Först., ni en les altres fonts no hi ha res que s'assembla a *Braibal*.² Sembla, doncs, que cal abandonar aquesta idea.